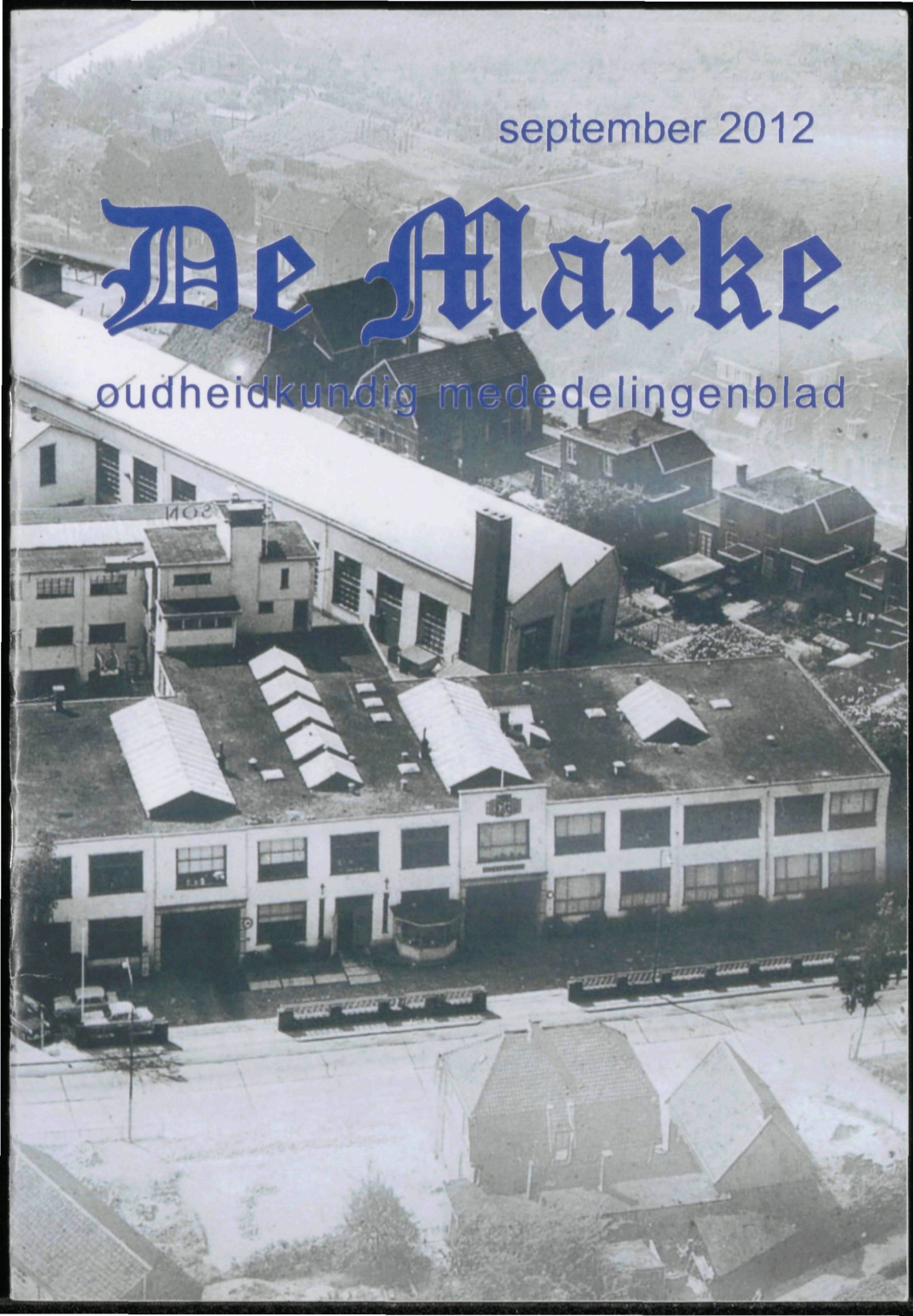

september 2012

De Marke

oudheidkundig mededelingenblad

De Marke

is het orgaan van de Oudheidkundige Vereniging 'De Marke', met als werkgebied de plaatsen Beekbergen, Brummen, Eerbeek, Hall, Hoenderloo, Klarenbeek, Loenen & Ugchelen.

Eindredactie: Willem Reusink
Noteboomstraat 15
7101 MG Winterswijk
☎05 43 - 51 46 92 / ☎06 23 41 90 97
E✉: willem.reusink@planet.nl

Bestuurssamenstelling OHV 'De Marke':

Voorzitter: H.W. van Harreveld
Tuinstraat 59 6971 BH Brummen ☎05 75 - 56 60 48
Secretaris: G.J. Regelink
De Pothof 97 6971 HE Brummen ☎05 75 - 56 02 27
E✉: info@ohv-demarke.nl

Penningmeester: J. Zengerink
Rhienderensestraat 53 6964 BH Hall ☎03 13 - 65 19 60
bankrekening: 43.70.63.763 t.n.v. penningmeester De Marke

Bibliothecaris: W.T.M. Klomp
Langschoten 71 7371 EP Loenen ☎055 - 505 22 76
Leden: M. van Zadelhoff-Ruumpol
Loenenseweg 150 6961 HL Eerbeek ☎03 13 - 65 17 24
A. Jansen-Hagen
Veldkantweg 14A 6961 HJ Eerbeek ☎03 13 - 65 21 83

Lidmaatschap: €14,00 per jaar; aanmelden bij de secretaris.
Excursies: 2 x per jaar organiseert 'De Marke' een excursie.
Lezingen: gemiddeld 5 x per jaar organiseert de vereniging lezingen.
Mededelingenblad: dit blad verschijnt vier maal per jaar (mrt - juni - sept - dec)
Website: www.ohv-demarke.nl

Overname van (gedeeltelijke) teksten en afbeeldingen uit dit blad is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de eindredacteur.

Losse nummers: €4,00

© 2012 De Marke, Brummen

Inhoudsopgave:

pag	1	Inhoudsopgave	
	2	Willem Reusink	- Redactionele mededelingen
	2	Rijkje Dirksen	- Stukje schrijven
	4	Louis van Deventer (†)	- Een stukje over oud Brummen
	6	Corrie de Kool-Verhoog	- Jonkheer L.F. de Beaufort
	13	Marianne van Zadelhoff	- Najaarsexcursie
	16	Joop & Annie Zengerink	- Jubileum 1977 - 2012
	21	Willem Reusink	- De Becker's Sons in Brummen (1)
	36	Jan Regelink	- Uitbreiding bibliotheek 'De Marke'

De bijdragen voor het decembernummer van 'De Marke' graag
vòòr maandag 3 december 2012.

*Een luchtfoto van de
 Becker's Sonsfabrieken
 aan de Zutphensestraat
 in Brummen. Alleen het
 fabrieksterrein is scherp
 afgedrukt; de omgeving
 is vaag gehouden.
 (Afbeelding uit collectie
 Arnold Middelkoop).*

Redactionele mededelingen

Inmiddels hebben we de viering van het zevende lustrum achter de rug. He-
laas kon ik er zelf niet bij zijn, maar van enkele leden die er wel waren, heb ik
alleen maar positieve geluiden gehoord. Dus op naar het volgende lustrum!

Dan even een rectificatie: op pagina 28 van de vorige 'Marke' zijn twee fou-
ten in het artikel over de bewoners van 'Huize Eerbeek' geslopen.

Op de 10e regel hebben we Catharina de Génestet geboren laten worden in
1834, maar dat moet zijn **1854**. Deze fout werd bij het overtypen gemaakt.

Drie regels daaronder staat dat zij gewoond hebben op de villa/boerderij
'Bergzicht'. Dit klopt niet. Het was er twee huizen vandaan, n.l. op K 145.
Misschien dat deze oude wijknummering de oude Eerbekers nog wel iets zegt.
Het is vlakbij de Werfakkers.

Ik wens u met deze gevarieerde inhoud van onze 'Marke' weer veel leesple-
zier en - even tussen neus en lippen - nog de bekende aanmoediging om ook
eens iets te schrijven voor UW 'Marke'.

Willem Reusink

Stukje schrijven

Al een paar maanden geleden las ik in het blad 'De Marke' de oproep van
Willem Reusink om als leden van De Marke eens een bijdrage voor de inhoud
te leveren. Mijn goeie wil was er wel, maar dat ik iets zou kunnen leveren wat
de moeite waard zou zijn, begreep ik nog niet zo, maar daar moet je dan ge-
woon aan beginnen.

Dat deed ik en het documentje stuurde ik via e-mail op. Maar Willem Reusink
mailde dat hij het bestand niet kon openen. Och, ik ben niet zo bedreven in het
computergebeuren. Dus jammer! Dan later maar weer eens wat anders probe-
ren. Dus dacht ik nu het betreffende stukje uit 'mijn documenten' op te roe-
pen, maar ook dat lukte niet. Dus maar helemaal opnieuw!

Met heel veel genoegten ben ik sinds een aantal jaren donateur van 'De
Marke'. In 1972 verhuisden mijn vriendin en ik van Zutphen naar Heerenveen
en we hebben het hier nu al veertig jaar goed naar onze zin. Toch hebben we
nog wel een 'thuisgevoel' als we in Gelderland zijn. We komen er regelmatig.
In Eerbeek bij Clara en Henk Uenk aan de Ringlaan, want Clara is mijn 5 jaar

jongere zus. En in Ede bij Gerrie en Feo van Koutrik, want Gerrie is mijn 10 jaar oudere zus. Dus blijven we best wel van veel (regionale) gebeurtenissen op de hoogte.

We hebben ook al heel wat boeken van Brummen en de omgeving op de plank staan. En daarin weer veel krantenknipsels die Clara voor ons uit de kranten haalt.

Ja, en wat is het mooi dat er zo veel herinneringen zijn: de Kampweg in Brummen, waar we in 1940 kwamen wonen, de School met de Bijbel, het Marktpllein. Het was een soort schrik voor mij toen we daar een aantal jaren geleden opeens de kastanjabomen misten. Een gevoel van 'het dak is eraf!'

Wat een mooie uren waren het als 's zomers één van de muziekkorpsen een concert gaf in de muziektent op het Marktpllein. In de winter waren er de uitvoeringen, waarna dan na de pauze een toneelstuk werd opgevoerd. Ik mocht - omdat er zo weinig meisjes/vrouwen bij het korps 'Juliana' waren - dan meespelen. Daar zorgde mijn vriendinnetje Dinie van der Veen voor. Zij speelde - evenals haar vader en haar broer - in het orkest.

En dan het zangkoor KLOSOGELA. Er zijn vast nog wel lezers die weten waar deze letters voor staan.

De omgeving van Brummen: met dichte ogen fiets ik er door en wat is het mooi aan de IJssel en in de Engelenburg. Naar Hall via het Hallse pad, het Leusveld, de Loenermark en ga zo maar door. Vergeet niet de prachtige buitenhuizen!

Ik heb geen spijt van onze 'emigratie', maar iedereen die voor het gebied van De Marke koos of kiest, heeft Groot Gelijk!! Ik wens U allemaal alle goeds.

Rijkje Dirksen

Vanaf Bronkhorst kijk je naar de skyline van 't mooiste dorp aan de IJssel.

De Oude Molen van de gebroeders Lentink anno 1903.

Een stukje historie over oud Brummen

Dit jaar, namelijk op 14 mei 1984, is het 50 jaar geleden dat de afbraak werd begonnen van de 'Oude Molen' van de firma Lentink.

De molen was gebouwd in in het jaar 1788 als zogenaamde beltmolen. We kunnen rustig zeggen dat het een sieraad voor het dorp was en dus blijft het jammer dat zo'n markant bouwwerk vanwege de economie moest verdwijnen. Tenslotte is zo'n molen niet alleen een levend monument, maar werd er dan toch maar in vroeger dagen ons broodgraan mee gemalen.

Later kwam er in een bijgebouw naast de molen een zuiggasmotor bij en na 1920, toen er elektriciteit kwam in Brummen, verdween die motor om plaats te maken voor electromotoren.

In 1917 stond op een zaterdag de windmolen met noordwesten wind te malen bij een stevige bries. Op een gegeven moment brak de binnenroede vlak bij de as af en kwam de wiek op de Zutphensestraat terecht en nam in zijn val alle bovengrondse telefoondraden mee. Er waren in die dagen al aardig wat telefoonaansluitingen en alles bij elkaar was er een grote ravage. Op dezelfde dag nog werden al die telefoonverbindingen zo veel mogelijk weer hersteld.

Van de molen werd de tegengestelde wiek afgezaagd bij de as, zodat van de twee overgebleven wieken de zeilen geborgen konden worden. Met die ene roe (dus twee wieken tegenover elkaar) kon nog goed gemalen worden en dat

werd dan ook gedaan. Dat was wel een eigenaardig gezicht.

In de zomer van 1923 werden de twee overgebleven wieken met as en staartwerk verwijderd en bleef de romp met kap en het complete binnennwerk intact. De molen was een dood element geworden.

Zo bleef het bouwsel staan tot - zoals boven reeds vermeld - op 14 mei 1934 de afbraak van de stenen romp begon (zie foto uit 'Gelderland in Woord en Beeld'). Dat nam in die dagen zo ongeveer een week in beslag, voordat alles geruimd en de gehele belt ook verdwenen was. Ondertussen was

Brummen een vroeger levend monument en een mooi dorpsgezicht armer geworden.

Brummen, 20 februari 1984,
L. Ch. van Deventer ☙

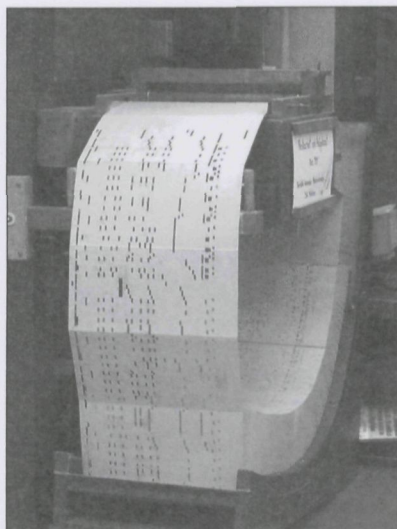
Naschrift door Willem Reusink:

Louis van Deventer (1907-2001) was een geboren en getogen Brummenaar. Zijn vader dreef een boekhandel aan het Marktpllein. Later werd de zaak overgenomen door Joh. Caro, daarna door Wim van Dam en toen door de familie Theunissen en uiteindelijk werd het de Primera, die dan nu in het oude pand van Bosman schoenen zit.

Louis kreeg (landelijk) bekendheid als orgelbouwer, orgelrestaurateur en componist van draaiorgelboeken en hij had in de jaren na de tweede wereldoorlog een werkplaats in de Zegerijstraat.

Van Deventer was een 'kenner' van het oude Brummen en geïnteresseerd in de geschiedenis van het dorp. In 1984 leverde hij dit stukje aan voor 'De Marke', maar ik heb in de oude edities, die ik nog heb, niet kunnen vinden of het ooit geplaatst is.

Er bestaat een heuse 'Louis van Deventer-march' voor draaiorgels. Op 'You Tube' te vinden en te horen onder 'Wellershaus kermisorgel'.

In de jaren '30 kwam dit orgel in handen van Louis van Deventer te Brummen, die het orgel ombouwde op het boekensysteem. Tot dan speelde het instrument via een cilinder, zoals zo veel kermisorgels eerder.

Waarschijnlijk rond de jaren '50 is orgel in gebruik genomen door Eelke Buwalda, die het orgel gebruikte als kermisorgel in zijn zweefmolen. In de jaren '70 kwam orgel in bezit van Arnold Cloosterman en daarna werd het orgel overgenomen door zijn zoon Gerard Cloosterman. Tot op heden is dit nog steeds het geval.

Links: een willekeurig orgelboek (internet)

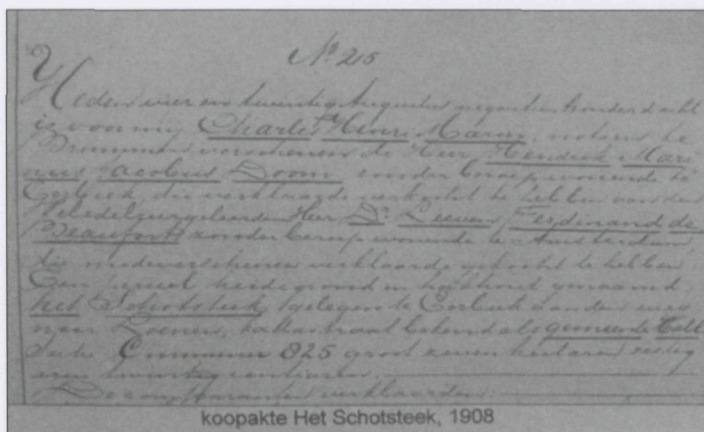
Jonkheer L.F. de Beaufort: bouwheer op Het Schotsteek in Eerbeek.

Bij mijn onderzoek naar de Springertuin bij Kasteel 'Ter Horst' in Loenen raadpleegde ik een klein boekje afkomstig uit de nalatenschap van tuinarchitect Leonard Anthonie Springer (1855-1940).[1] Daarin staan met potlood zijn tuinprojecten genoteerd, alfabetisch geordend op naam van de opdrachtgevers. Bij het doorlezen viel mijn oog toen op twee notities:

„Jhr. De Beaufort Eerbeek Veranderingen v.d. tuin” en

„Jhr. De Beaufort Leusden Veranderingen bij het heerenhuis 1910”.

De jonkheer uit de tweede notitie was ik al eens tegengekomen in verband met Kasteel 'Ter Horst'. Hij was de grote staatsman en historicus jhr. mr. Willem Hendrik de Beaufort (1845-1918), die woonde op het landgoed 'Den Treek' in Leusden, vriend en politieke collega van mr. Robert Melvil baron van Lynden. Deze had in 1907 Kasteel 'Ter Horst' in Loenen gekocht en toen door Springer de tuinen rond het huis opnieuw laten inrichten. Later, in 1919, had de tuinarchitect op verzoek van de Douairière Melvil van Lynden verschillende veranderingen daarin aangebracht. Maar wie was de eerstgenoemde jhr. De Beaufort? Bij welk huis in Eerbeek had Springer de tuin ook veranderd? Zouden daarvan nog sporen te vinden zijn? Het bleken vragen die leidden naar enkele vooraanstaande oud-inwoners van Eerbeek.

In historische archieven met betrekking tot Eerbeek wordt de naam De Beaufort voor het eerst genoemd in een notariële akte van 24 augustus 1908.[2] Daarin werd vastgelegd dat Hendrik Marinus Jacobus Doom had ver-

kocht aan de “Weledelzeergeleerde Heer Dr. Lieven Ferdinand de Beaufort, zonder beroep, wonende te Amsterdam, een perceel heidegrond genaamd ‘Het Schotsteek’, gelegen te Eerbeek aan den weg naar Loenen, kadastraal bekend als Gemeente Hall sectie C nummer 825, groot zeven hectaren, zestig aren en twintig centiaren.” De koopprijs bedroeg f 1600,--.

Jonkheer Lieven F. de Beaufort was de tweede zoon van de bovengenoemde jhr. mr. Willem H. de Beaufort en Adèle M. van Eeghen. Hij was in 1879 geboren op ‘Den Treek’, had in Amsterdam biologie gestudeerd en was in 1907 in Naarden gehuwd met Catherina J. Boissevain.[3] Daarna had hij op 9 juli 1908 zijn studie afgerond met een proefschrift over de zwemblaas van regenboogvissen. Zijn doctorstitel in de koopakte was dus nog heel ‘vers’.

Volgens zijn huwelijksakte was Lieven F. de Beaufort op dat moment assistent op de universiteit. Mogelijk was de samenwerking met zijn hoogleraar en promotor professor dr. Max W.C. Weber de reden om in navolging van hem ook een stuk grond in Eerbeek te kopen en daar te gaan wonen. Weber woonde in Amsterdam, maar had met zijn vrouw de algologe Anne A. Weber-van Bosse in 1895 het landgoed ‘Huis te Eerbeek’ gekocht om daar in alle rust elk op hun eigen vakgebied hun wetenschappelijk werk te kunnen verrichten, in eigen laboratoria samen of met anderen.

Om in 1899/1900 een grote onderzoeksreis naar Ned.-Indië te kunnen leiden, de z.g. Siboga-expeditie, was Weber buitengewoon hoogleraar geworden en directeur van het Zoologisch Museum te Amsterdam, waartoe ook Artis behoorde.[4] In die laatste functie zou Lieven F. de Beaufort hem later in 1922 opvolgen.

in de voetsporen van professor Weber

Kort na zijn kandidaatsexamen maakte jonkheer De Beaufort in 1902/1903 een reis naar de onbekende noordkust van Nieuw-Guinea. Hij behoorde tot de staf die onder leiding van prof. C.E.A. Wichmann de flora, fauna en bodem van dat gebied in kaart moest brengen. De Beaufort concentreerde zich vooral op de vogels. Vanuit die interesse had hij al in 1901 de Nederlandsche Ornithologische Vereniging opgericht. Daarvan zou hij later -na zijn vestiging in Eerbeek- het secretariaat onder zijn hoede nemen.[5]

Na terugkeer uit Nieuw-Guinea hervatte De Beaufort zijn studie bij prof. Weber. Onder diens leiding onderzochten medewerkers de vondsten van de Siboga-expeditie. De resultaten van de deelonderzoeken publiceerde Weber onder de titel *Siboga-Expeditie: uitkomsten op zoölogisch, botanisch, oceanographisch en geologisch gebied, verzameld in Nederlandsch Oost-Indië 1899-1900, aan boord H.M. Siboga onder commando van Luitenant ter zee 1^e klasse G.F. Tydeman*. De serie, waarvan de uitgave na Webers overlijden werd voortgezet door De Beaufort, illustreert de brede belangstelling van beide eindredacteuren. Hun goede verstandhouding leidde mede tot de komst van de jonge De Beaufort naar Eerbeek.

Professor Max Weber

Anna Weber-Van Bosse

de koopakte van 1908

Het door De Beaufort aangekochte deel van de Eerbeeksche heide had oorspronkelijk behoord aan de Marke van Hall, Eerbeek en Coldenhove. Misschien was dat de reden dat bij de kadastrale metingen rond 1830 de percelen met enkele schaapschotten westelijk van de 'weg van Loenen naar Eerbeek of Beumkesweg' wat ruw waren ingedeeld (zie afbeelding volgende pagina).

Bij (of na) de opheffing van de Marke waren ze daarom ten behoeve van de verkoop in 1863 opnieuw gemeten. Toen is uit de percelen nr. 4 en nr. 5 in sectie C, respectievelijk omschreven als 'erf en schuur' en 'heide', het perceel sectie C nr. 825 ontstaan. Het is opmerkelijk dat hoewel er nadien verschillende eigenaren zijn geweest en er op dit perceel is gebouwd en weer afgebroken,

viersprong Loenenseweg/Veldkantweg te Eerbeek - nu rotonde

de oppervlakte ervan tot 1949 steeds ongewijzigd is gebleven: zeven hectaren, zestig aren en twintig centiareen.

Volgens het kadaster behoorde perceel C nr. 825 in 1863 toe aan de voormalige geërfde Dominicus Doom van het Idensgoed in Eerbeek. Zijn omvangrijke bezit bleef na zijn dood twintig jaar onverdeeld. Pas bij de boedelscheiding in 1894 werd perceel C nr. 825, in de akte *'Het Schotsteek'* genoemd, toebedeeld aan zijn zoon Hendrik M.J. Doom. Die verkocht het in 1908 aan dr. De Beaufort.[6]

'Het Schotsteek' bestond in 1908 uit heidegrond met hakhout. Voor een telg uit de familie De Beaufort was het niet vreemd om daarop een huis te bouwen, want ook het familielandgoed 'Den Treek' was eens gesticht op een heide: de Leusderhei ten zuiden van Amersfoort.

Tijdens de bouw van het huis verbleef De Beaufort in Nederlands Oost-Indië.

huize 'de Veldkant'

Direct na zijn terugkeer betrokken De Beaufort, zijn vrouw en hun tweejarig dochtertje Nella op 15 juli 1910 hun nieuwe huis in Eerbeek, dat de naam kreeg Huize 'de Veldkant'. Een afbeelding van een prentbriefkaart uit de collectie van Gerrit van de Spreng op de volgende pagina geeft ons een beeld van de achterzijde: een wat hoger gelegen grote brede villa, ramen met persiënnes, en een verdiepte achtertuin. Het huis moet verre uitzichten rondom hebben

gehad: aan de voorkant over de Eerbeeksche heide, opzij over hei en weilanden naar Loenen met het Horsterbos en Zilven en aan de achterkant dennenbossen richting Coldenhove. Waarschijnlijk is toen de tuin- en landschapsarchitect Leonard A. Springer bij De Beaufort aan het werk geweest. Er werden o.a. dennen, berken en eiken aangeplant en mogelijk zijn de rijen eiken aan de voorzijde van het bestaande huis op het perceel aan de Loenenseweg nog restanten van Springers aanleg.

Het jonge gezin De Beaufort groeide in Eerbeek met drie zonen: Willem F.A. (geb. 1 jan.1911), Charles D.H.C. (geb. 15 mei 1913) en Henri A. (geb. 30 okt.1915). Naast zijn werk en wat vooruitdenkend liet De Beaufort zich be-

Finally there remains for us the pleasing duty of expressing our sincere thanks to Mrs. C. J. DE BEAUFORT for her kind and valuable help in reading the proofs.

Our thanks are also due to Prof. A. E. H. SWAEN of the University of Amsterdam for his linguistic advice so cordially given.

Our recognition of indebtedness must also include Mr. J. F. OBBES, whose ability as a zoological artist has enabled us to give a figure of at least each genus.

MAX WEBER.
L. F. DE BEAUFORT.

Eerbeek, Holland, November 1913.

Uit het voorwoord van 'The fishes of the Indo-Australian Archipelago'

noemen in de plaatselijke schoolcommissie en op 1 mei 1911 legde hij de daarvoor vereiste eed af.[7] Ook mevrouw De Beaufort was actief. Zij hielp haar man met het corrigeren van drukproeven, zo blijkt uit het voorwoord van een boek uit 1913 (zie afbeelding hiernaast).

De wetenschappelijke wereld was haar niet vreemd. Haar oudere zusje Mia Boissevain (de eerste vrouwelijke studente zoölogie in Amsterdam) had als assistente van prof. Weber de vondsten van de Siboga-expeditie moeten uitpakken waaronder schelpen, en was zo gefascineerd geraakt dat ze die had bestudeerd en daarover gepubliceerd in de serie van Weber (1906, deel 53).

Onverwacht overleed vader Willem H. de Beaufort. Daarom verliet het gezin De Beaufort in 1918 Eerbeek en keerde het terug naar 'Den Treek'. Na drie jaar was een nieuw huis op familiegrond gereed en ze trokken in Huis 'De Hooge Kley', een grote villa op de Leusderheide, ook weer gebouwd op een hoogte en met verre uitzichten, nu over de Utrechtse heuvelrug en de Gelderse vallei.

veranderingen

De volgende bewoonster van Huize 'de Veldkant' was de ongehuwde Gezie-na Piek, dochter van de Amsterdamse commissionair en bankier W.F. Piek. Na haar overlijden in 1932 verkochten haar gezamenlijke erven, de kinderen van haar zuster C.M. Asser-Piek, het grote huis aan Onno Z. van Sandick, bankdirecteur te Eerbeek. Deze kreeg vergunning voor de bouw van een nieuw huis (zie afbeelding hierboven) met garage op het perceel, waarbij de garage een plaats kreeg in het berkenbos bij de hoek Veldkantweg-Loenenseweg.[8]

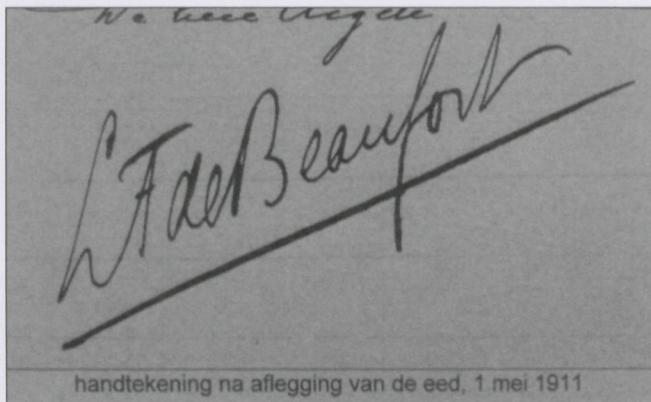
Van het grote stuk grond werd na overlijden en schenking in 1949 voor het

eerst een deel afgesplitst. Later heeft ook de directeur van de papierfabriek De Hoop, J. Bosch, het huis bewoond.[9]

De bouwheer van Huize 'de Veldkant', jhr. dr. L. F. de Beaufort, overleed in Amersfoort op 11 mei 1968.

Zijn necrologie met opsomming van functies weerspiegelt zijn rijk geschaakte leven en de schrijver van het *in memoriam* wijst op de grote wetenschappelijke waarde van de publicaties van deze hoogleraar zoölogie.[10]

Maar ondanks dit alles heeft hij geen sporen nagelaten in Eerbeek.

A black and white photograph of a handwritten signature in dark ink on a light background. The signature is 'L. F. de Beaufort' written in a cursive, flowing style. Above the main signature, there is some faint, illegible handwriting. Below the signature, there is a horizontal line. At the bottom of the image, there is a caption in Dutch.

handtekening na aflegging van de eed, 1 mei 1911

Noten:

1. Wageningen Universiteitsbibliotheek Speciale Collecties Springer doos 57951-57985.
2. Regionaal Archief Zutphen (RAZ), Gemeente Brummen arch.nr. 2068 inv.nr.109 akte nr. 215.
3. Haar vader was Charles Boissevain, directeur van het Algemeen Handelsblad te Amsterdam
4. Natuurhistorisch Museum voor wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit van Amsterdam.
5. In 1931 was hij ook een van de initiatiefnemers voor de Stichting Vogeltrekstation Texel.
6. RAZ, Brummen arch. 2068 inv.nr. 95 akte 75.
7. RAZ, Arch. Gem. Brummen nr. 2002 1811-1920 inv.nr. 333
8. Het adres van de garage veranderde toen van Loenenseweg 65 in Veldkantweg 2.
9. Om redenen van privacy is niet het adres vermeld en eindigde hier het onderzoek.
10. K. Voous 'In memoriam Lieven Ferdinand de Beaufort' in: *ARDEA tijdschrift der Nederlandse Ornithologische Unie* jaargang 56, dec. 1968 afl. 3-4 p. 203-208

Corrie C. de Kool

Najaarsexcursie naar Veenhuizen/Vledder 25 augustus 2012

Om 8.00 uur pikte de bus van Gebo Tours in Brummen de eerste deelnemers van de 46 op om vervolgens via de opstapplaatsen Eerbeek, Loenen, Beekbergen af te reizen naar Drenthe. Dit jaar stond 'de gevangenis' op het programma. En dat was niet als straf bedoeld... We reden langs toeristische wegen en trekvaarten naar het Gevangenis museum in Veenhuizen. Dit museum laat het verleden en heden zien van straf en rechtspraak in Nederland.

De oprichter van de Maatschappij van Weldadigheid, Johannes van den Bosch (zie afbeelding rechts), liet in 1823 te Veenhuizen drie dwanggestichten bouwen voor bedelaars en landlopers. Het Tweede Gesticht, nu het Gevangenis museum, is het enige gebouw dat zijn oorspronkelijke karakter heeft behouden.

Bij aankomst ca. 10.30 uur in het museumrestaurant dronken we koffie met 'maxigebak'. Na afloop werden we meegenomen door twee rondleidsters die ons deskundige uitleg gaven bij de diverse afdelingen in het museum. De rondleiding duurde 1½ uur, maar boeide tot het laatst.

Misdaad en straf zijn van alle tijden, maar de manier waarop we straffen is door de eeuwen heen sterk veranderd. In het Gevangenis museum ontdekten we welke straffen in de verschillende perioden in zwang waren en hoe een strafinrichting er vroeger uitzag.

Hierna nuttigden we in het 'gevangenis'-restaurant het lunchbuffet met alles d'r op en d'r an.

Om 14.00 uur kwam de buschauffeur ons ophalen voor vertrek naar Vledder. Daar arriveerden we om 14.45 uur bij het Museum voor Valse Kunst, gevestigd in het prachtige voormalige gemeentehuis van Vledder.

We werden op ludieke wijze ontvangen door de eigenaresse/medeoprichtster van het museum: Erna Plenter-Jansen. Samen met haar inmiddels overleden echtgenoot Henk verzamelde ze kunst als hobby. Zo kochten ze ooit een Matisse aan, met echtheidscertificaat, dat achteraf toch vals bleek te zijn. Daarmee is bij hen het idee geboren om een museum voor valse kunst op te richten. Er is heel veel vervalste kunst in de roulatie, maar desondanks de moeite van het bekijken waard.

Voor de rondleiding werden we in drie groepen verdeeld en kregen amusante feiten te horen. Er werd veel gelachen. Zo mochten we twee Rietveld-stoelen uitproberen; welke was echt en welke de nepper? (zie foto volgende pagina) Dat kun je maar op een manier ontdekken: er op gaan zitten! Natuurlijk kwam meester-vervalser Han van Meegeren (van het 'hertje', dat trouwens een ree blijkt te zijn) aan de orde en Geert Jan Jansen, die veel werk van Karel Appel vervalste. Dat deed hij zo perfect dat Karel Appel zelf niet kon vaststellen dat het geen creatie van hem was.

Wat is de echte Gerrit Rietveld-stoel ??

Na de rondleiding waren we vrij om een kijkje te nemen in het Museum hedendaagse Grafiek en Glaskunst, dat in hetzelfde complex is ondergebracht. In het museumwinkeltje werd mooie en betaalbare kunst aangeboden, zeefdrukken, glas, sieraden etc. Menigeen kon de verleiding niet weerstaan...

Voordat we de thuisreis aanvaardden was er koffie met wat lekkers en werd er gezellig nog wat nagepraat. Om ± 18.30 kwamen we aan bij de eerste uitstapplaats in Beekbergen en een half uurtje later bij de laatste in Brummen. Ondanks de minder goede weerberichten, hadden we toch 'Marke-weer': lekker temperatuurtje met geregeld zon. In Vledder kwam er een bui over, maar omdat we net binnenzaten, bleven we mooi buiten schot!

Ons Markelid Bert Visser heeft een prachtige fotoreportage gemaakt in Veenhuizen en Vledder, waaruit ook de opnames in dit artikeltje afkomstig zijn. En hij stelt dit beeldverslag beschikbaar om op onze website te plaatsen. Daarvoor zeggen wij hem heel hartelijk dank!
www.ohv-demarke.nl.

Marianne van Zadelhoff

Jubileum 1977 – 2012

Na een oriënterende vergadering in Klarenbeek bleek er behoefte te bestaan aan een oudheidkundige vereniging en werd op 15 juni 1977 'De Marke' bij notariële acte in Beekbergen opgericht. Vijf en dertig jaar later werd dit feit op zaterdagmiddag 16 juni uitgebreid gevierd bij galerie 'Bij Krepel' in Klarenbeek. Twee bestuursleden van het allereerste uur, n.l. Geurt Buitenhuis en Ben Derksen waren die middag ook aanwezig.

De leden met introducees werden vanaf 14.00 uur bij binnenkomst verwelkomd met muziek door het ensemble 'SUB' (Serenade Uit Blik) van muziekvereniging 'De Eendracht' uit Eerbeek. Onder een stralende zon kon voorzitter Henk van Harreveld zijn welkomstwoord buiten houden. Voor de verleende gastvrijheid werd Richard Krepel een set, bestaande uit: pet, shawl en paraplu overhandigd, dit in verband met zijn naderende pensionering. Onder luid applaus en gelach van de bezoekers werd er door Richard mee geshowd. Rikie Krepel ontving uit handen van Henk een prachtig boeket bloemen.

In de galerie waren foto-exposities van onze lustra in 1992 en 2002 bij kasteel 'Ter Horst', in 1997 bij 'Huize Voorstonden', van de presentatie van het Spoorboek in 2007 bij station Beekbergen en van het Veldnamenboek in 2010 in de hal van het Gemeentehuis van Brummen.

De uitgebreide fotocollectie van het Apeldoorns kanaal tussen Apeldoorn-Dieren - voor het eerst gepresenteerd tijdens het kanaalfeest in 2008 - was eveneens in de galerie te bewonderen.

Het echtpaar Krepel had verder nog een boeiende serie nostalgische foto's van eind 19^e en begin 20^e eeuw tentoongesteld over het 'Landgoed Krepel' en de geschiedenis van de firma Krepel.

Voor een beamerpresentatie in de galerie over het 'Landgoed Klarenbeek' en de firma Krepel was veel belangstelling, terwijl vrijwel ook alle aanwezigen deel namen aan een wandeling over het landgoed met als begeleiders het echtpaar Krepel.

De dans- en kostuumgroep 'Malbroek' uit Eerbeek trad twee maal op. Vòòr het eerste optreden vertelde Anja Boerefijn uit welke regio de vaak bijzonder kleurrijke kostuums afkomstig waren. Het ensemble SUB bracht regelmatig vrolijke klanken ten gehore. Na afloop ontvingen de deelnemers van beide groepen een bloemetje en het jubileumnummer van ons Markeboekje. Gedurende de gehele middag serveerden een drietal dames drankjes en hapjes.

Op de foto's op de volgende pagina's een impressie van deze bijzonder geslaagde jubileumviering, welke jammer genoeg maar matig werd bezocht.

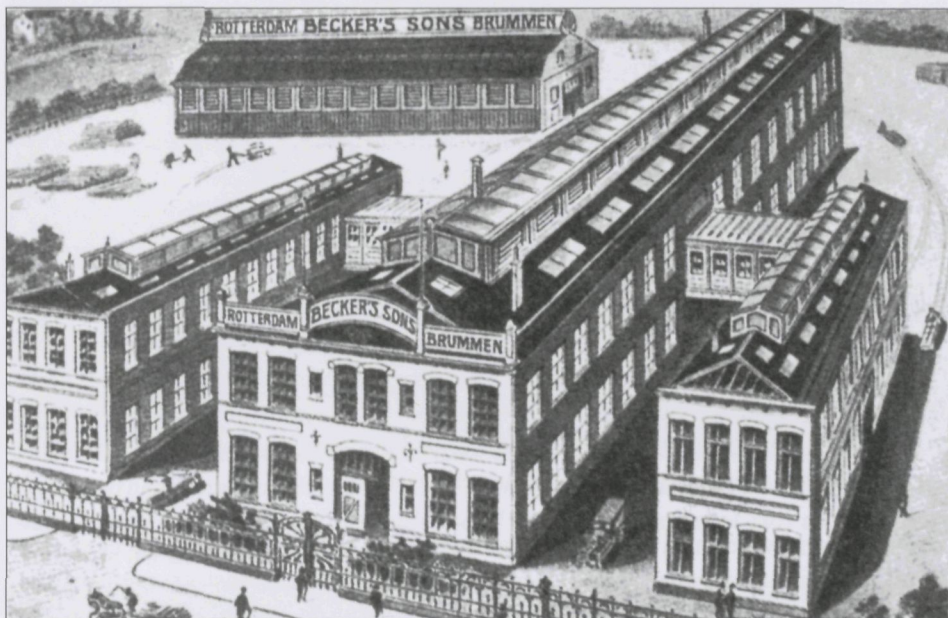

De Becker's Sons

Aan de Zutphensestraat in Brummen ligt tegenover een nieuwbouwwijkje de cafetaria 'De Beckson'. Dat deze cafetaria deze naam draagt is niet geheel toevallig. De nieuwbouwwijk is gesitueerd op de plek waar van 1914 tot medio jaren '90 van de vorige eeuw de fabrieksgebouwen van de metaalwarenfabriek Becker's Sons (later Simmonds Precision geheten) hebben gestaan.

Op bovenstaande afbeelding uit 1920 wordt duidelijk gemaakt dat het oorspronkelijk geen Brummens bedrijf was. Het van origine Amerikaanse bedrijf kwam van Rotterdam over, omdat de grond in Brummen erg goedkoop was, omdat er een redelijk potentieel aan arbeidskrachten werd verwacht en als voornaamste reden gold het vinden van een trillingvrije locatie.

De ontstaansgeschiedenis van Becker's Sons begint bij de in 1805 in het Duitse Filsum (bij Leer in Ost-Friesland) geboren Christopher Becker. Hij was een gerenommeerd instrumentmaker, die eerst in Groningen en vanaf 1841 in Arnhem zijn beroep uitoefende.

In 1854 emigreerde hij naar New York, waar hij in de wijk Brooklyn het fabriekje Becker & Sons stichtte. Tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865) kwamen de Beckers enige jaren terug in Nederland. Na 1865 werden er door vader en zoons verschillende weeginstrumentenfabrieken gesticht in Amerika.

In 1872 starten Julian John (* 1849) en Henry Louis Becker (* 1848), zonen van de bovengenoemde Christopher, in Rotterdam een bedrijf in weeginstrumenten, gewichten en fijnmechanische producten. In 1875 is de firma Becker's Sons in Rotterdam één van de slechts enkele instrumentmakerijen in Nederland, waar men over een stoommachine beschikt.

Becker's Sons Rotterdam timmert aardig aan de weg en sleept vele internationale prijzen in de wacht met haar befaamde analytische balansen, de wetenschapsbalansen, de schoolbalansen, de apothekersbalansen, de diamantbalansen en de essaaibalansen. Het waren allemaal producten van wereldkwaliteit. Op de Internationale Tentoonstelling van Parijs (1889) weigert Julian John Becker een gouden medaille, omdat hij vindt dat Becker's Sons de allerhoogste onderscheiding verdient en die niet krijgt. Olland Weegwerktuigen kreeg wel de hoogste onderscheiding en dat gaf aanleiding tot een jarenlange onderlinge rivaliteit.

Het bedrijf ontwikkelt zich onder de leiding van Julian John zo goed, dat in 1895 zowel in Brussel als in Den Haag een filiaal wordt geopend. Het Haagse filiaal sluit in 1965 haar deuren. De vestiging in Brussel (H.L. Becker Fils) wordt geleid door Henry Louis, die daarvoor ook met zijn gezin in Brussel gaat wonen. Ook hier worden voornamelijk balansen en gewichten geproduceerd. In 1960 wordt de vestiging Brussel gesloten.

In Rotterdam worden in verschillende afdelingen onderdelen gefabriceerd, die in aparte ruimtes worden geassembleerd en gejusteerd. Naast ervaren instrumentmakers werken er ook meubelmakers, die o.a. de gewichtenblokken, balanskasten e.d. maken. In 1910 werken er 58 mensen in de productie en daarnaast is er nog kantoor- en verkooppersoneel, expeditie- en magazijnpersoneel, toonzaalpersoneel en vertegenwoordigers. Bij benadering in totaal ruim 80 medewerkers.

In 1912 gaat directeur Julian John Becker met zijn (tweede) vrouw Sophie en de zonen Juliën Henry en Willem Jacobus in Brummen wonen. Zij nemen hun intrek in Huize 'Klein Bonga' aan de Zutphensestraat (foto rechts).

Tussen 1914 en 1918 wordt het bedrijf in zijn geheel vanuit Rotterdam overgeheveld naar Brummen. De fabriek krijgt bij ingebruikname het lokale telefoonnummer 17.

Becker's Sons is dan inmiddels al een vooraanstaand bedrijf, dat weeg- en meetapparatuur levert aan het Nederlandse en Chinese IJkwezen.

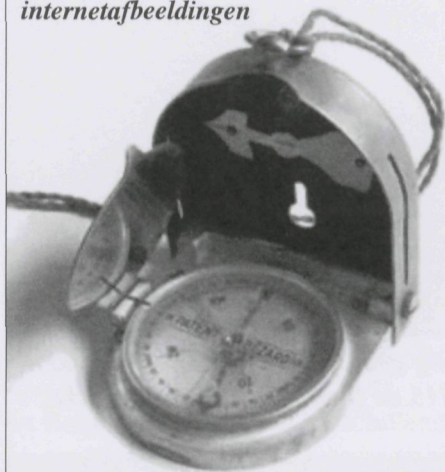
*Op de afbeelding boven uit 1913 is er nog geen fabrieksgebouw te beken-
nen, terwijl op de afbeelding onder uit 1915 de fraaie gevel van de Becker's
Sonsfabriek al duidelijk zichtbaar is.*

Op 1 september 1918 trekt Julian Henry Becker zich terug als directeur en wordt hij opgevolgd door zijn zonen Juliën Henry en Willem Jacobus Becker. De naam van het bedrijf wordt onveranderd gelaten. In december van dat jaar treedt scheikundig ingenieur S. del Monte als mede-vennoot toe tot de directie. De officiële zetel van het bedrijf is dan Brummen. De Becker's Sonsfabrieken hebben dan al bijna 200 werknemers. Het kantoor van de fabriek wordt een aantal jaren gehuisvest in de Schoolstraat.

In de periode tussen de beide wereldoorlogen worden er tijdelijk optische instrumenten gefabriceerd, waaronder ook kompassen.

internetafbeeldingen

Kompas M 22 van Becker's Sons. Heeft geen serienummer en geen Nederlandse militaire kenmerken, waaruit geconcludeerd mag worden dat het een kompas is voor 'burger'-gebruik. De schaalverdeling is in mijlen. Het is waarschijnlijk al ver voor de tweede wereldoorlog gemaakt (internet-informatie).

De familie Del Monte zal dan in de komende decennia een sterk stempel op de fabriek drukken. In 1928 komt F. Del Monte (meneer Frits) als directeur in het bedrijf en in 1933 treedt zijn zwager dr. H.C. Hooykaas tot de directie toe.

In 1939/1940 wordt in verband met de dreigende oorlogssituatie de fabricatie van defensieproducten verplaatst naar Rotterdam in de veronderstelling dat het veiliger is deze producten achter de waterlinie te fabriceren! Als de oorlog uitbreekt, is de verhuizing net een feit.

In de Tweede Wereldoorlog wordt het bedrijf kort na de Duitse inval onder toezicht van de bezetter gesteld. De leiding van Becker's Sons is echter niet al te coöperatief en probeert alle opdrachten van de Duitsers te vertragen. In 1944 wordt het hele bedrijf door de bezetter leeggehaald.

In de periode na de Tweede Wereldoorlog verging het Becker's Sons voorspoedig en er waren tijden dat er bijna 1000 werknemers waren, full-time en part-time. Die part-timers waren eind jaren vijftig en in de jaren zestig voornamelijk vrouwen die één dagdeel werkten en dan voornamelijk controlewerk uitvoerden op de balansenafdeling (justeerafdeling).

Want inmiddels waren de productieactiviteiten ruim uitgebreid. Vanaf 1948 maakte Becker's Sons ook remnaven voor fietsen en bromfietsen, o.a. voor Gazelle te Dieren, Union te Nieuwleusen, de handelsmaatschappij R.S. Stok-

vis in Rotterdam, Batavus in Heerenveen, Germaan in Meppel, Juncker in Rotterdam, Phoenix in Leeuwarden en Locomotief/Simplex in Amsterdam. De bekende Beckson terugtraprem voor de achternaaf werd gedurende een periode van bijna vijftien jaar in Brummen geproduceerd. In 1964 werd deze productie van naven afgebouwd.

(links tijdschriftenreclame uit begin jaren '60).

Hoewel er vanaf 1946 al wel weer geproduceerd wordt, vindt de officiële heropening pas plaats in 1948 en dan wordt 'Fijnmechanische Industrie Becker's Sons' de naam.

Daar waren wij bijna
zeleeuwen geworden,
Beckie!

Geen nood,
Sonnie. Wij hebben
onze Beckson
remmen.

Bauduin

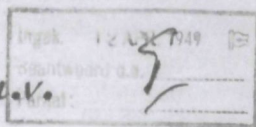

BECKSON Remnaven

▶ Smeer de Beckson remnaaf van Uw fiets 1 x per 3 maanden,
 van Uw bromfiets 1 x per maand en gebruik daarvoor olie EP 90

FIJN-MECHANISCHE INDUSTRIE „BECKER'S SONS“ N.V. - BRUMMEN (GLD)

Fijn-Mechanische Industrie

Becker's Sons n.v.

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE • FABRIEK TE BRUMMEN

BALANSEN
GEWICHTEN
PRECIESE-DRAAIWERK
INSTRUMENTEN
TERUGTRAPRENNEN

Un ref: v4PL/V/HG.
no. 1248

Onze ref: Hf

BRUMMEN, 11-4-49.

Telefoon 17. Telegr.-adres: Beckerson
Postgto 11186. Bank: Twentsche Bank N.V., Rotterdam

N.V. Koninklijke Ned. Zoutindustrie,

Boortorenweg,

HENGLO(0).

Uit dit briefhoofd blijkt dat de fabriek in Brummen stond, maar dat het verkoopkantoor destijds in het filiaal te Den Haag gevestigd was. Links zijn de Becker's Sons-producten vermeld.

Er worden vanaf dat moment diverse nieuwe producten ontwikkeld en in Brummen geproduceerd.

Zo worden er begin jaren '60 kranen en gasdrukregelaars gemaakt voor aardgastoestellen. Voor de installatiesector werden er o.a. keerkleppen gemaakt.

Ook werd er - evenals voor de tweede wereldoorlog - weer een tijdlang geproduceerd voor het Ministerie van Defensie (Hembrug in Amsterdam, Holland Signaal in Hengelo). O.a. granaathulzen werden in grote getale gemaakt (en door Defensie doorverkocht aan het Israëlische leger, dat op deze wijze goed uitgerust aan de zesdaagse oorlog kon beginnen (juni 1967).

Verder is Becker's Sons landelijk bekend geworden door de kaartdrukautomaten voor het stads- en streekvervoer. In de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw was er geen bus- of trambestuurder, die niet met een Beckson-kaartdrukapparaat werkte of gewerkt had.

Ook voor het Arnhemse bedrijf Wisa werden halffabrikaten vervaardigd (waaronder kranen voor w.c.-stortbakken).

In 1967 valt het doek voor de 'Becker's Sons' en wordt het bedrijf overgenomen door het Amerikaanse bedrijf Simmonds Precision Product Incorporated. Directeur wordt de heer ir. G.R. van Dis.

Simmonds bezit al een Nederlandse divisie, waarvan Simmonds Precision NV te Amsterdam en v/h Weseman & Co transformatorenfabriek te Rotterdam deel uitmaken. In Amsterdam worden gehoorapparaten, neon-trafo's en on-

derdelen voor cockpitmeters voor de luchtvaart geproduceerd, terwijl in Rotterdam transformatoren en onderdelen voor scheepsmotoren gemaakt en gerepareerd worden.

De productie van Weseman wordt in 1968 naar Brummen overgeheveld en ook een aantal werknemers uit Rotterdam komt mee. In 1968 neemt Simmonds Precision Products Incorporated ook het Arnhemse bedrijf Wisa van R.S. Stokvis over.

In 1971 wordt de productie van balansen, gehoorapparaten en neontrafo's beëindigd. Oud-werknemers zetten de productie hiervan voort in Amsterdam en Rotterdam, nadat een poging een fabriekje op te starten op het Brummense industrieterrein op niets is uitgelopen.

In 1972 volgt de heer S. van Manen ir. Van Dis op als directeur, terwijl de eerste in 1974 al weer vervangen wordt door de heer H.L. den Breems, die op zijn beurt in 1977 het veld moet ruimen door de heer B. Neseke, die vanuit de Verenigde Staten als general manager gestuurd wordt.

In Brummen draait Simmonds steeds slechter en in 1981 wordt de vestiging verkocht aan de gebroeders Van de Heuvel in Tiel, die onder de naam 'Brummense Metaal Fabriek B.M.F.' doorgaan. Bij de ontmanteling van het bedrijf gaan onderdelen over naar Wisa in Arnhem en naar Zevenaar.

Eind 1982 legt ook B.M.F. het loodje en worden alle medewerkers ontslagen. Het is het jammerlijke einde van ruim een eeuw precisiewerk in verschillende sectoren en ook het trieste eind van een bedrijf dat zich zo'n prominente plaats had verworven in het Brummense dagelijkse leven.

De fabrieksgebouwen hebben nog even dienst gedaan als bedrijfsverzamelgebouw en 'starters' konden hier hun activiteiten ontplooiën en/of een klein bedrijf beginnen.

Becker's Sons was jarenlang veruit de grootste werkgever van Brummen. Een tijdlang werkten er bijna 1000 mensen (fulltime en parttime) in vier-ploegen-diensten.

Met name kort na de oorlog stond Becker's Sons in de regio bekend als een bedrijf dat goede salarissen aan zijn werknemers betaalde. Ook had het bedrijf een 'sociaal gezicht'. Er werd zeker het één en ander voor de werknemers gedaan. Dat verhoogde destijds ook het 'club'-gevoel: je hoorde bij een groep. Het gaat te ver om van een 'familie' te spreken, maar er was toch wel een grote verbondenheid onder de werknemers. Dat gevoel nam in de jaren '60 echter snel af, toen Becker's Sons het wat moeilijker kreeg. In feite had de leiding in die tijd te weinig ingespeeld op ontwikkelingen in de bedrijfstak en de opkomst van de concurrentie uit lage-lonen-landen.

Het sociale gezicht van de Becker's Sons kwam onder andere tot uiting in het mede tot stand laten komen van de 'Becker's Sons-huisjes' in de Molenstraat, die later dan ook omgedoopt werd in 'Becker's Sonsstraat, en het mede tot stand laten komen van de 'nieuwbouw' aan de Voorsterweg, de Julianalaan, de Prins Bernhardlaan en de Prinses Beatrixlaan.

Julianalaan

Voorsterweg

Becker's Sons financierde mee en bedong dat één op de twee woningen bestemd zou zijn voor een Becker's Sons-personeelslid.

Daarnaast werd er door de directie veel aandacht gegeven aan het faciliteren van ontspanningsmogelijkheden, waardoor o.a. de Beckson-toneelvereniging, de Beckson-wandelclub en een aantal bedrijfsvoetbalteams ontstonden. Verder werd er door de Becker's Sons-personeelsvereniging elk jaar voor de kinderen van werknemers een sinterklaasmiddag georganiseerd (o.a. bij café Jansen aan de Tol, café 'Het wapen van Zutphen' en later in de nieuwe personeelskantine.

In de nieuwe kantine werden dam- en schaakwedstrijden georganiseerd en de personeelsvereniging organiseerde elk jaar in augustus een vakantiefotowedstrijd (inzendingen tot 1 september!!).

Verder blijkt uit oude personeelsbladen 'Tussen de Centers' dat er regelmatig sterritten en oriëntatietochten werden georganiseerd voor (brom)fietsen en auto's/motoren.

Ook werd rond 1955 het 'Beckson Mannenkoor' opgericht. De leden waren Becker's Sonsmedewerkers, die vaak ook al lid waren van een ander mannenkoor. Dat er toch nog behoefte was aan zingende metaalbewerkeren blijkt uit diverse oproepen: 'Schroomt niet om u op te geven'.

Op de afbeelding hieronder staat het personeel te wachten op de directie. Die zal namelijk naar buiten komen om een muzikale hulde in ontvangst te nemen bij het veertigjarig bestaan in 1954. Werknemers van de Becker's Sons, die bij verschillende plaatselijke muziekverenigingen speelden, hadden een 'orkest' gevormd onder leiding van de dirigent van 'La Fraternité', de heer A.C. van Leeuwen, en speelden de door de dirigent speciaal voor deze gelegenheid geschreven 'Beckson-mars'.

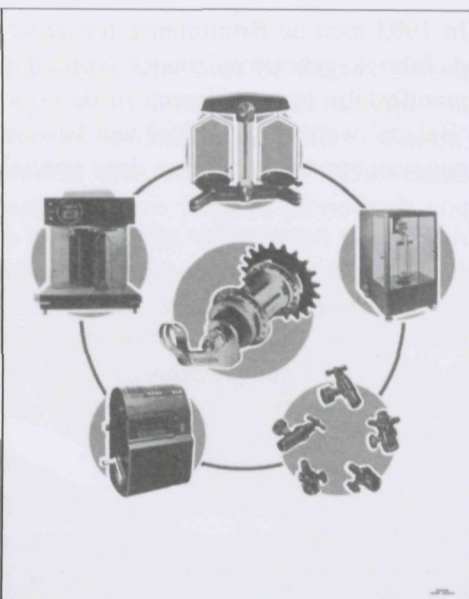

Hierboven een ansichtkaart uit 1964, toen de fabriek in Brummen 50 jaar bestond. Linksonder op deze ansichtkaart is de geelzwarte bushalte van de Gelderse Tramwegen nog te zien. In de jaren '50 en '60 zette de busmaatschappij 's morgens tussen zeven en acht uur en 's avonds tussen vijf en zes uur vaak drie extra bussen in op de lijn Zutphen-Dieren om het Becker's Sons-personeel te vervoeren. Achter de fabriek, aan de Voorsterweg, stopten de bussen van de Veluwe Autobusdienst om personeel uit de regio Voorst-Apeldoorn in en uit te laten stappen.

Uiteraard zijn er ook wel wat negatieve dingen te vertellen over de Becker's Sons. Er werd in de diverse afdelingen nog wel wat aangerommeld. Er bestonden immers nauwelijks milieuregels en arbo-wetgeving was nog volkomen onbekend. Zo was de controle op het gebruik van chemicaliën zeer gebrekkig en er deden zich ook nog wel eens kleine ongelukjes voor, zoals b.v. wegsplattend druppels zoutzuur die op kleding of schoeisel terechtkwamen. Ook het ontvetten van producten door middel van trichloorethyleen gaf nog wel eens problemen: werknemers moesten dan door collega's naar huis gebracht worden, omdat ze te lang boven de tri-bassins hadden gestaan en 'high' werden.

Het mag dan ook geen wonder heten dat de grond, waarop de huidige wijk gebouwd is, fors vervuild bleek te zijn, nadat de fabrieksgebouwen waren afgebroken. Het schoonmaken van de grond heeft destijds dan ook vanwege de kosten lang op zich laten wachten.

Voor- en achterkant van personeelsblad 'Tussen de Centers'. De achterkant geeft weer welke producten er op de Becker's Sons gemaakt werden: drie verschillende soorten balansen, de remnaaf, de kaartdrukautomaat en kranen. De voor Defensie geproduceerde onderdelen werden niet afgebeeld!

In 1993 nam de Brummense fotograaf Ad van Lit het initiatief om – voordat de fabrieksgebouwen zouden worden afgebroken – een enigszins kunstzinnige manifestatie te organiseren in de voormalige fabriekshallen. Onder de naam ‘Balans’ werd door middel van bewegingstheater en een expositie een indruk gegeven van het werken in deze speciale fabriek.

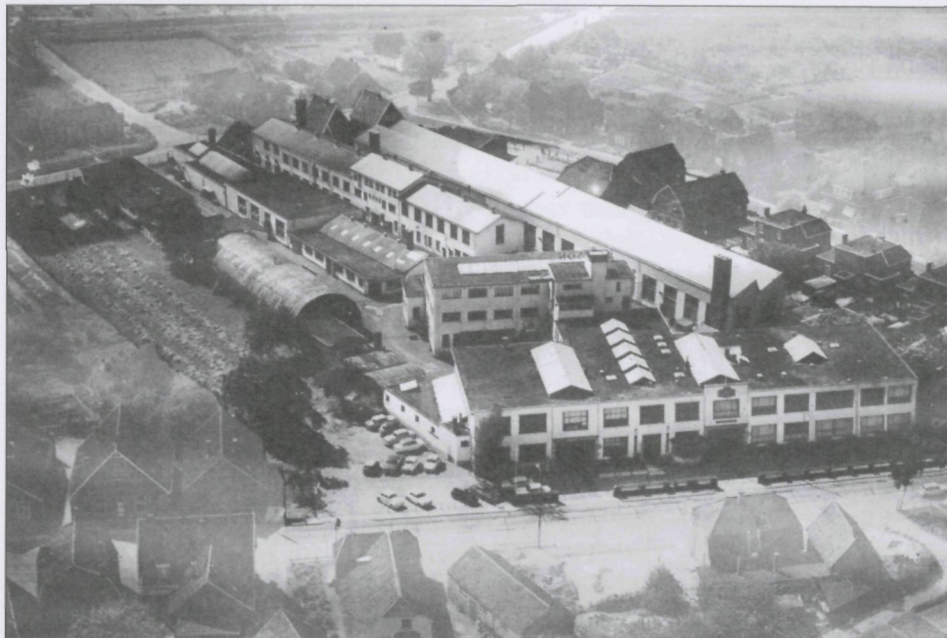
*Ad van Lit verwoordde zijn initiatief als volgt: “Becker’s Sons was tot de te-
loorgang in 1982 een onderneming met een wereldnaam op het gebied van
precisiweeginstrumenten, waar in de glorie tijd bijna 1000 mensen werkten.
Deze fabriek speelde een heel belangrijke rol in het sociale leven van Brum-
men. Voordat het gebouw werd gesloopt wilde ik als een hommage aan de
oud-werknemers het verleden op een geheel eigen wijze nog een keer laten
herleven”.*

Voor dit unieke evenement was ruime belangstelling van zowel oud-
werknemers als andere geïnteresseerden (zie foto onder).
(foto gemaakt door Ad van Lit; collectie Willem Reusink).

En dan nog een vemeldenswaardig feit:

Bij het zoeken op internet naar mogelijke gegevens over de Becker's Sons valt het op dat de naam vrij veel hits oplevert. De meeste daarvan zijn van veulingsites. Bij het aan- en doorklikken wordt ontdekt dat deze sites balansen, gewichten, kompassen, kaartdrukautomaten, etc. veilen voor verzamelaars van al deze producten. Zo leeft de naam van deze vergane glorie toch nog voort!

Eén van de bekendste afbeeldingen van de Becker's Sonsfabrieken - in vele varianten te vinden, ook op internet - is deze luchtfoto. Het is niet bekend wanneer de foto werd gemaakt en door wie (collectie Arnold Middelkoop).

Bij het verzamelen van gegevens over de Becker's Sons had ik een gesprek met twee oud-personeelsleden van de fabriek: Arnold Middelkoop (* 1938), die in 1955 via de Bemetel-opleiding bij Becker's Sons kwam werken en Dolf Klein Nagelvoort (* 1945), die in 1962 eveneens via de Bemetel-opleiding in het bedrijf kwam. Deze Bemetel-opleidingen werden binnen het bedrijf gegeven en elke woensdag gingen de cursisten naar de LTS in Doesburg voor specifieke theorie. Arnold Middelkoop herinnert zich nog dat hij als best geslaagde in 1955 voor honderd gulden gereedschap mocht uitzoeken. Dat was bijna voor een half maandloon in die tijd!

Beiden herinneren zich nog de leraren/oppleiders van de Bemetel: Theo Hartman en Henk Nusselder en spreken vol waardering over de opleiders en de opleiding.

Ook waardering en lof is er voor het toenmalige Sociaal Fonds van de Becker's Sons. Dat fonds was na de Tweede Wereldoorlog in het leven geroepen om medewerkers te ondersteunen bij grote uitgaven voor medische hulpmiddelen. Zo werd de aanschaf van een kunstgebit, bril of andere prothese

Dolf Klein Nagelvoort

(gedeeltelijk) vergoed uit het Sociaal Fonds. Ook werden er tegemoetkomingen gegeven in reiskosten naar ziekenhuizen buiten de regio, als daar een gezinslid moest verblijven. Zo'n instelling kenden lang niet alle fabrieken in de regio. In de loop der jaren werden de regels voor verstrekkingen uit het fonds wat ruimer geïnterpreteerd en was het ook mogelijk renteloze voorschotten te ontvangen voor b.v. de aanschaf van een wasmachine of andere noodzakelijke huishoudelijke apparatuur. Ook een voorschot op de aanschaf van een fiets (voor personeelsleden die op de fiets naar het werk kwamen) schijnt tot de mogelijkheden te hebben behoord.

Het Sociaal Fonds werd jarenlang beheerd door drie medewerkers van het bedrijf die een lange staat van dienst hadden: Berend Vrugink, Auke Marsman en Tinus Uiterweerd, die alle drie de status van werkmeeester hadden.

In 1982 kwam er een eind aan het Sociaal Fonds. Het eindsaldo werd naar rato verdeeld onder het toenmalig personeel.

Tijdens het gesprek komen er allerlei zaken uit het verleden aan de orde. Onder andere wordt er gesproken over de producten die Becker's Sons tot een wereldvermaard bedrijf maakten. In allerlei brochures uit diverse jaren worden de balansen aangeprezen, in diverse soorten en prijsklassen. Ook over de remnaven zijn veel brochures bekend en wie nu op internet zoekt, kan zelfs nog een handleiding vinden voor het monteren van de beroemde Beckson terugtrapnaaf.

Arnold en Dolf weten nog hoe de remnaven werden getest in de praktijk. Dat gebeurde door Bertus Nab en de Leuvenheimse amateurwielrenner Jan Hietbrink, die dan samen met nieuw gemonteerde naven op de fiets de Posbank opgingen en in de afdalingen controleerden of de naven niet warm werden of vast sloegen. Omdat er verschillende metalen in de naaf waren verwerkt, die bij warmte verschillend konden uitzetten, was er altijd een kleine kans op

vastslaan. Soms ging het hoofd van de tekenkamer, de heer Van de Pas, met de beide 'testrijders' mee naar de Posbank.

Het overbekende kaartdrukapparaat voor stads- en streekvervoer (zie foto links) passeert de revue.

Ook dit apparaat was een groot Beckson-succes.

Eind jaren '70 werd er nog één miljoen gulden uitgetrokken om een nieuwe, elektronisch automatische versie te ontwikkelen. En dat terwijl er elders al vergevorderde experimenten gaande waren met de strippenkaart. Je kunt je afvragen of dit wel zo'n sterke zet

van de toenmalige beleidsmakers is geweest en of deze beleidstendenzen niet tot een langzame ondergang van de Becker's Sonsfabrieken hebben geleid.

Bij het samenstellen van dit artikel heb ik (veel) informatie en materiaal gekregen van diverse personen, die ik graag hier wil vermelden en bedanken:

1. Martie Bouwmeester te Brummen
2. Hans Walgien te Brummen
3. Ritzo Holtman te Odijk
4. H. Bruins te Brummen
5. Dolf Klein Nagelvoort te Brummen
6. Ad van Lit te Brummen
7. Arnold Middelkoop te Brummen

Wie denkt nog wat aanvulling voor mij te hebben, hij/zij melde zich!

De afbeeldingen zijn - tenzij anders vermeld - uit eigen foto-archief.

In de volgende editie van 'De Marke' deel 2 over de Becker's Sons-fabrieken.

Willem Reusink

Uitbreidng bibliotheek De Marke

nr. 316

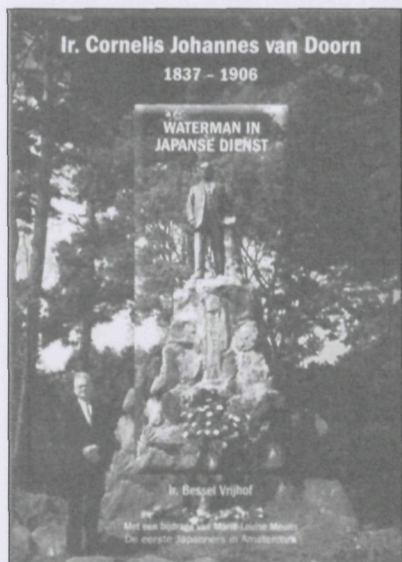
Op 15 juni 2012 vond in het prachtige kerkje van Hall de presentatie plaats van het door Ir. Bessel Vrijhof geschreven boekje over Ir. Cornelis Johannes van Doorn, 1837-1906, Waterman in Japanse dienst.

Naast het deel over Ir. Van Doorn bevat het boek ook een bijdrage van auteur Marie-Louise Meuris over de eerste Japanners in Amsterdam.

Omstreeks 1970 ontstond in Japan het besef dat het ongeveer honderd jaar geleden was, dat een groot aantal deskundigen op velerlei gebied in de westerse wereld was uitgenodigd om de modernisering van het land een handje te komen helpen. Men besloot de afkomst van deze 'helpers' in hun thuisland na te gaan.

Wat Nederland aangaat, werd als eerste deskundige gekozen de Delftse ingenieur Cornelis Johannes van Doorn, die werd geboren in Hall (gemeente Brummen) op 5 juni 1837 en overleed te Amsterdam op 24 februari 1906. Hij was de tweede zoon van Paulus Willem van Doorn en Cornelia Johanna Heijlidij. Ze kregen zes kinderen.

In de jaren 1872-1880 heeft van Doorn in Japan veel waterbouwkundige werken ontworpen en uitgevoerd. Hij werd spoedig gevolgd door een aantal andere Nederlandse waterbouwkundigen.

Het belangrijkste werk van Van Doorn leidde tot grote ontwikkeling en welvaart op landbouwkundig en technisch gebied rond de stad Koriyama.

Reeds in 1931 was een standbeeld voor hem opgericht bij het sluizencomplex van het Inawashiromeer voor zijn grote verdienste.

Vanuit zijn vroegere functie werd de schrijver betrokken bij de wens van Japan om in Nederland eer te bewijzen aan de grote verdiensten van Ir. Van Doorn.

In het boek zijn onder andere een aantal feiten beschreven, die een diepe indruk op de schrijver hebben gemaakt.

Jan Regelink

Museum Wacht

"Alle specialismen onder één dak"

Restauratie

van alle voorkomende materialen en objecten

Calamiteiten

calamiteitenservice en maken van calamiteitenplannen

Transport

van museale objecten (Nationaal en Internationaal)

Reiniging en desinfectie

van collecties of objecten

Opslag

geklimatiseerd en beveiligd

Advies

mbt. brandbeveiliging en veiligheid

www.museumwacht.nl

Hier is nog ruimte voor uw advertentie

Lian Brandsma
Uitvaartzorg

Voor een uitvaart met zorg

in Loenen, Eerbeek, Dieren e.o.

tel. 06 23 00 95 51

www.lianbrandsmauitvaartzorg.nl

